

beszerzendő, kiváló tenyészállatokból, a melyeknek feladatuk lesz az orosz gazdák marhaállományának átalakítására szükséges tenyészananyag előállítására. Ezenkivül tekintete véve azt a körülményt, hogy az élő állatok a hosszú vasúti és tengeri szállítás alatt nemcsak élőfűnyelből sokat veszítenek, hanem a lesoványodás folytán a hus minősége is rendkívüli módon romlik, arra törekesszünk, hogy levágott állapotban vigyük állataikat az angol piacokra. E czélra Odesszában nagy végződik felállításat tervezik, melyekből külön hűtőüzemekkel ellátott hajók fogják a friss hús Angliába szállítani.

Látvánál ezekből, hogy Oroszország erősen és czéltudatosan dolgozik azon, hogy a mostani kereskedelmi szerződészek lejártá után valószínűleg bekövetkező védvámoss irányzat készülélenél ne találja és saját zsefjába bele ne fullassza. Vajjon kedvezőbb helyzetben van-e a mi megazdaságunk? Ha a német piacokról kiszorulunk, ha Ausztriával nem leszünk képesek érdekeinknek megfelelő vámszövetségét kötni, mi lesz? Teljesen készületeznek vagyunk s nem is igen gondolunk a készülődésre, csak jagatunk a német vámtarifatervezet magas tételei miatt s a jó Istentől várjuk, hogy a német közvélemény világoztassa fel saját érdekei ellen; de hogy arra az eshetőségre is gondoljunk, hogy Németország azt az utat, melyen megindult, tényleg be is fejezze, védvámoss politikáját egész terjedelmében megvalósítja, arra ugyánál kész nem érünk rá. Pedig mindössze két esztendőnk van még a készülődésre, melyet jól fel kell használnunk. Oroszország készülődéseinek példája mutatja, hogy a jaglatás helyett a tettek többet érnek. Magyarországon van legáltalibb is oly kedvező helyzetben, mint Oroszország Angliával szemben. Terményeink minősége messze föltölte áll az oroszokénak, vasúti forgalmi viszonyaink sokkal kedvezőbbek Oroszországnál, a tengeri szállítás is rövidébb idő alatt bonyolítható le, ha tengeri kikötőpartunk nem is nagy, de az ország belsejéből a Duna felhasználásával nem vagyunk kedvezőlenebb helyzetben Oroszországnál. De tengeri hajózásumk nem szervezett, kellégg berendezett hajóink nincsenek. Ez az, amit legelőször meg kell csinálnunk. Ez az, amire legelőször törekedniünk kell. Ezzel nemcsak megazdaságási terményeink értékesítését biztosíthatjuk, hanem kereskedelmünket is felszabadíthatjuk az osztrák és német gyámság alól.

A legmagyobb magyar buzdító szava sohasem volt fontosabb és megvalósításra égetőbb, mint most.

„Tengerre magyar!“

Sz. Z.

NÖVÉNYTERMESZTÉS.

— Rovarteszét: Csereháti Sándor. —

A takarmánytermesztésről általában és a homoktalajok néhány takarmánynövényéről.

A takarmánytermesztés rendkívüli fontos voltát má nap már egyetlen értelmes gazda sem vonja kétségbe, mert tudja, hogy a talaj termőerejének és termések nagyságának fenntartására és fokozására s ezzel együtt a birtok tiszta jóvedelmének emelésére, mily nagy befolyással van a kellő mértékben kiterjesztett takarmánytermesztés és állattartás, ezzel kapcsolatban pedig a birtoktermelés.

Azt, hogy a birtok területének hány %-ján termeszünk takarmánynövényt, általánosságban meghatározni nem lehet, mivel ez mindig — és nagyon is — a helyi viszonyoktól függ, mert pl. humuszdos tiszamenti földekre, ahol a talaj természetes visszapótlóereje igen nagy, a föld pedig drága, legelőben esetében közölről sem lehet oly arányban ajánlani a takarmánynövények termesztését, mint pl. valamely gyenge homoktalajon, ahol csakis nagyvárva a takarmány és trágyatermeléssel lehet valamely eredményt felmutatni, tehát azt, hogy egy birtokon mennyi takarmányt termeszünk, mindig a helyi viszonyok és a közle üzleti értekei kell hogy megszabják. Általános elv legyen e tekintetben az, hogy a takarmánynövények legalább is oly területen termesztendők, mint pl. a birtoknak a védetőfű szorítai trágyaszükséglete bizonyosan fedezhető legyen a feleletett takarmány után nyert trágyával, mert ha minden 3-ik—4-ik évben akorom a földjeim trigázni magától értődik takarmányt is többet kell termesztenem, mintha pl. minden 5-ik—6-ik évben trágyázandó a terület.

A takarmányterület beosztását terület megalapítással tudunk kell azt, hogy az egyes takarmánynövények az illető birtokon milyen átlagtermést adnak, mert ha ezt nem tudjuk, akkor nem állapíthatjuk meg a felelethető takarmány után nyerhető trágyamennyiséget sem, márpedig a takarmánytermesztés határát legelőben esetben a trágyaszükséglet szabja meg, a rendelkezésig trágyamennyiség kiszámítása tulajdonképp úgy történik, hogy a rendelkezésünkre álló és az állatokkal feleletendő takarmány szárazanyag egész súlyát és az így nyert szármagot megszorozzuk 4-el.

A takarmánytermesztést — a trágyaszükséglet előállítására szolgáló mennyiségnél — nagyobb mértékben kiterjeszteni csak kivételesen fizek ki magát és pedig ott, ahol a takarmány a feleletés után az állat bonyolítható van jól értékesül pl. ahol a téra ára 18—20 fillér, vagy ahol a takarmány értéke igen nagy, pl. a főváros közöleben stb.

Egy birtokon a termelendő takarmány mennyiségnek helyes megállapításánál, nem kevésbé fontos dolgot annak elbírálása, hogy az illető birtokon mit is takarmányterméket termeszthetünk legnagyobb sikerrel? Ahol a talajrossza, löhère, zabosbűkny, muhar, esalmadé jól megerem és jó rét is áll rendelkezésünkre, ott e tekintetben nem kell sokat gondolkodunk, mert ezek részint a legjobbak, részint a legnagyobb tömegű takarmányt adják, ilyen viszonyok között meg csak arra kell kiterjesztett figyelmünk, hogy korai és késői zöldtakarmányt is legyen — pl. első levélre, takarmánykopozta stb. — hogy a zöldtakarmányozás minél hosszabb idővel legyen kiterjeszthető és a takarmányozás lehetőleg változatos legyen, mert így az állat a változatos takarmányt nem unja meg és mindig józöben eszik: ahol azonban az előbb említett józöb minőségét és általában alérbődi takarmánynövények nem termesztethetők sikerrel, ott fokozott mértékben fontos dolog lesz annak kipróbálása, hogy melyik takarmányféle termesztése lesz leg-

célszerűbb és ennél a dolognál ne kiműveljünk semmi fáradságot a kicsinyben végzendő természeti kísérletek megdörtözésére, másként a legmunkább megdörtözött növényeket sikerült megtalálnunk, az a kis fáradság, mely a kísérletek végzésével jár — költség egy sem sok merül fel azok végrehajtásánál — buszán megéri a közöket a megfelelő takarmányterméskben; egy pár száz négyzetöglön és lehetőleg 2—3 évben egymástól véghezvitt kísérlet már teljesen tájékoztat valamely ajánlott és még ismeretlen takarmánynövény értékről.

A száraztalajnövényeknek kivül a gyök- és gumósnövényeket répa, burgonya, csicsóka stb. is termesztünk elegendő mértékben, mert ezek a téli, takarmányozásnál igen nagy szerepet játszanak és jó műveléssel nagy terméskben is adnak.

A gyengebb homoktalajok közöket tartozik a meglehetősen termeszhető legmefelőbb növények kipróbálására különös gondot kell hogy legyen a gazdának, mert ezen talajokon a legértékesebb takarmánynövények a talaj termeszéténel fogva nem diszelenk jó. Az utóbbi években sok oly, a homoktalajok egyiken vagy másíkan sikerrel termeszthető takarmánynövény terjeszt el, amely azelőtt vagy nem vagy igen kis mértékben termeszthető és amely takarmánynövények használhatóságáról legelőb bizonyítvány azoknak gyors elterjedése és e tekintetben sokat köszönhet a gazdaközölet és a „Közle“-nek, mint amely az illető növényeknek mindegy büzen ismertetője és terjesztője volt.

Lyug a homokon jól termő takarmányfélék pl. a szöszös búkny, homoki borsó, biborhère, eszuber, pohánka stb. A jelen évben somogyemegyi agragros homokon láttam egy még kevésbé ismert takarmánynövényt: a japán kölest, igen szépen diszelen, amely 1/3 méter magásra nőtt, nagy termést és elég jó takarmányt adott — úgy hiszem a ki termeszttével már hosszabb idő óta foglakozik, nem végezze felesleges munka az illető növény ismeretében, mert az a tény, hogy a takarmány különösen kétszeri termesztésnél tartóvénny — alkalozs után vége érdemel figyelmet, különösen a danutáli élelmes gazdák közt láthatjuk felkarolva termesztését, az ideit takarmányzúki időben sok helyen segített a pohánka a takarmányhözvénny, amely növény július közepével vége augusztus végén már vágható.

A herét és luzernát nem termő gyenge homok talajokra különösen ajánlom a nyulszapukát (anthylis vulneraria), ez a takarmánynövény a homokon nagyon hálados és sokkal nagyobb figyelmet érdemel, mint a minöben eddig részéssült, de ezt csak annak tulajdonosa, hogy nagyon kevesen ismerik. A nyulszapuká gyenge homok talajon is megadhat holdra 20—30 q száraztermést és az állatok is szeretik akár mint zöldtakarmányt, akár mint szénát. A nyulszapuká elég levidés növény, a szára olyanfomra vastag, mint a löhère, de későre hagyni nem szabad a vágását, mert akkor megfásodik, azért legelőb a virágzás kezdetén kaszálni: a nyulszapuká 60—80 cm. magásra nő, virágja sárga, vetési ideje korai tavaszszal van, 1. két holdra 10—12 kg. magot kell vetni, szoktak közé keverni pár kg. a homokon jól diszöl pázist fűmagot is, vagy biborhère, de ez el is maradt. A nyulszapukát rendszeren özi gabonára vetik tavaszszal, a mag apró, épp azért nagyon nem szabad a talajba kerülnie, ezért legelőb szörvátelő géppel vetni, vagy kézzel; az egy ember által talajba 20—30 q száraztermést és az állatok egyen jól használható e czélra. A nyulszapuká legelőban szereti a kevés agyartartalmu homokot, amelyben mész is van, de bármíno — gyenge homokon — még a fűtohomokon is megerem, ha annak egy kevés mésztartalma van, egyik előnye a nyulszapukának, hogy nem kell trágyázni földbe vetni, sőt a nyulszapukát nem is szerezni a földben levő, vagy kövérebb természetű földeket, mert ily helyen egy kissé esős időjárás mellett

is annyira buján fejlődik, hogy megdől és mondhatni összeröghed. A jelen takarmányok évenként ott homokföldön termeni 27 g. nyulszapuka szénát kat. holdanként, amely talaj igen közel áll a futóhomokhoz. A nyulszapuka abban az évban, mikor tavasszal őszi gabonára vetették, nem ad kaszállást, hanem csak a következő évben és akkor is csak egy kaszállást, sárgászöld székeségre igen csekély, ép azért legjobb a kaszállás után, amely május hó végére csak — pár napig — legelőre felőrt; meggyeendőnek tartom, hogy a nyulszapuka kitűnő elővetemény a rozsnak, általában a kalászosoknak és a fiatal szapuka a telet jól kiállja; a homok talajokon így formán helyezhető el a vetésfórában: 1. Tengeri #. 2. Rozs nyulszapukával. 3. Nyulszapuka. 4. Rozs (vagy zab), vagy pedig az első helyére jöhet valamely takarmányórvény a tengeri helyére.

A nyulszapukát meggyeendő szempontjából is igen érdemes természetesen, mert magja igen drága (Mauthner 1901. évi utmutatója január 2-án megjelölt füzetében 50 kilogramm-ért 45 forinttal van jegyezve). A szapuka magtermesítése semmi különösebb szakértelem nem igényel, csak a vágással kell nagyon ügykedni, hogy el ne vessünk, az egész magterményiség bevértését nem szabad bevárni, mert akkor a magnak fele is lehubl a magtökök együtt, a kása meg úgy is sok magát kiver, ha nem várjuk be az egész érettségi fokot az összes magmennyiségnél; ha van, legelőszert az a megszapukát marókról aratóépenlő vágatni, illt nem pereg ki annyi mag. A székekre, amelyen a horást végezzük, az egész magterményiség bevértését nem lehet érdekelni, és koptatóból áll, a koptatóból a pályát csak esteben 3-szor is fel kell eresztani. Egy k. holdon a magtermes 110—170 kg. szokott lenni, ami mellett, a fenti magas árat tekintve, szép jövedelmet hoz a termelőnek.

Krampera Sándor.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rövidítve: Dr. Hatya Ferenc.

A legeltetésről állategészségügyi szempontból.

A legeltetés állatoknak költségtelenül legtermészetesebb és fejlődésükre legmegelőzőbb táplálási módja. Tapadhatnak az is, hogyha tisztán az állati szervezettel fejlődésük és további jólétük tekintjék, egyenlő viszonyok között a legeltetés a zöld takarmány etetése fölé helyezendő. Különösen két körülmény az, mely a legeltetés nagy előnyét képezi és pedig az egyenlő állomány tartózkodása a szabadban, természetesszerűen a tiszta és friss levegő, a másik a kedveltebb takarmányféléknek, füveknek részben ösztönöszerű kiválogtatása. Azonban vannak a legelőjárásnak előnyei is, melyek sokszor alig háríthatók el. Itt mindjárt az időjárás változásokra (nagy hőség, zápor, vihar stb.), a legelő változása, az ivóvíz minősége stb. Végül vannak egyes betegségek, melyek csak-nem kizárólag legelő marhákat támadnak meg, ellenben istállózás alkalmával nem lépnek fel, vagy ha igen, már kezdeti stádiumukban, csirákjában előfuthatnak.

Az időjárás változásai látszanak a leg-súlyosabbaknak azon kellemetlenségek közül, melyeket a legelő állatoknak elszenvedniük kell. Ezek azonban sokkal kisebb jelentőségűek, mint a mielőttieknek látszanak. Úgyanis ellenők is lehet védekezni pajták, karánok stb. érületés, mely természetű pedig éppen a legelőtől a következőben megvédődnek az állatok annyira, hogy az időjárás viszonyosságait a legelőben esetben minden kár nélkül elviselni képesek. A többi káros behatások a szárazság, tartós eső, vagy

stb., melyek a legelőre károsan hatnak az állatok számára is érezhetőek válnak a takarmány gyűjtése alkalmával. Végül pedig ha vannak betegségek, melyek a legelőn támadnak meg az állatot, viszont vannak istálló-betegségek is, melyek annál veszedelmesebbek, mert kevésbé ellátott szervezetek lépnek meg.

A legeltetés első sorban tenyésztéssel nevelésére, másodszorban pedig fiatal, még fejlődésben levő állatok részére ajánlható. Ezzel szemben az istálló való tartás azon előnye, hogy minden állat ugyanannyi, megfelelő mennyiségű takarmányt fogyaszt el és így valamennyi egyenlő kondícióban tartható, főképpen a hízó és tejlő állatoknál jutnak érvényre.

A legelőn előforduló betegségek közül leggyakoribb az állati elősíediek által előidézett (métélyg, szőrőféreg, gyomorfergesség, kergeség stb.), istállóbetegségek pl. az elési láz, járványos elvértés stb.

Az állatok felnevelésére minden állatfajra a legeltetés előnyösebb az istállózásnál; ezért oly viszonyok között, hol teljesen lehetetlen a legelőre bocsátás pl. tehénestetekben, szintén gondoskodni kell alkalmas helyről, kifutóról, hol az állatok friss levegőn elengedő mozgást végezheszenek.

A legeltetés első feltétele, hogy a kihelyezett állatoknak a legelőtől egész tartamára jusson legelő, nehogy a nagy közepén elmen maradjanak. Különösen a fiatal állatok fejlődésére lehet ez nagy hátrányul, melyeket a későbbi takarmányváltoztatás amúgy is erősen előzve. Ezért mindig kellő mennyiségű póttakarmányt kell készletben tartani, különösen szalmát, hogy artós eső esetében ezzel kiegészítést állatoknak a legelőtől egész tartamára etetésére való átmenet fokozatosan történjen, éppen úgy mint a hogyan az istállózásnál a legeltetésre is fokozatosan kellett átteni. Nagy súlyt kell arra helyezni, hogy minden esetre elővigyázatos legyen rendelkezésre.

Állategészségügyi szempontból különösen óvandumok ki a nedves, haramos legelőtől, továbbá olyan helyektől, hol gyakoriak az éjjeli fagyok. Tulokra tavasszal ezért nem ajánlatos megkezdeni a legeltetést, mely aztán ne is hűződjön be a késő ősze. A nedves legelőkon fordul elő leggyakrabban a lépfeve, a sercező úszók, a férgek petéi stb.

Csaknem az összes betegségek, melyek az istállózás következtében fejlődtek, univerzális leggyezősere a legeltetés. A szabad levegőn való tartózkodás, a füvek bő nedvtartalma főleg azok, melyek ezen kedvező hatást kifejtési képesek. Ismeretes tapasztalatok lény, hogy télen az istállózás alatt legelőbe baj legesztés alkalmával rövid időn belül megszűnik. Utalni lehet a sántaságok számos esetére, melyek a legelőalapos és legelőváltoztatás kezelés dacára az istállózó lovon nem javul, azonban legelőre való kibocsátás után a ló még helyre áll.

A legelő változtatása alkalmával szintén fokozatosan kell tovább haladni. Az egyik legelő hátrányai rendszerint a másikon nem találhatók meg; különösen a nedves és erősen haramos legelőket kell kerülni, ha pedig el nem kerülhető, ezeket a legelőszőre, a melegebb időre hagyjuk, mikor már legalább részben kiszáradtak. Haramos legelőn különösen súlyosabb időjárás esetén gyakran észlelhető súlyosabb emésztési zavarok fellépte, gyomor- és bélhurukok, felúváadás (dökbőr) stb.

A legeltetés fentebb említett előnyeinek járul még, hogy a fiatal vedvűs füvek még fiatalabb állatok által is könnyebben emésztelhetők és jobban használhatók; ezen táplálék tápanyagokban, különösen virágzókú idején igen gazdag, mely az állatok számára még a fejlődő fiatal állatok felnevelésénél.

Zimmermann Ágoston.

BAROMFITENYÉSZTÉS.

Rövidítve: Hreblyai Emil.

A tenyészanyag beszerzéséről.

Itt az ideje annak, hogy a baromfitenyésztők a megfelelő tenyészanyagok befelkötésére végezték szükséges hímeket beszeressék. Szeptember és október hó a legalkalmassabbert, mert ilyenkor a vásárolt és kifejlődött állat csakugyan korai költésből való, míg a későbbi hónapokban vásárolt, már kései költésből származott is lehet, tehát nem bírhat oly értékkel, mint az, mely szeptember vagy október hónapban már kifejlődött volt.

A korai költésből származott tenyészanyagok számtalan előnye van a későbbi feltehető, erősebb.

1. Tenyészésre alkalmasabb, mert fejlettebb, erősebb.

2. Szébb és erősebb utódokat kapunk a fejlettebb apától után.

3. Korán és talán télen több szülőből származott, bizonyos fötig ezt a jó tulajdonság magában hordja s így azt is örökíti.

4. Akinek így álltara jutásny van, szeptember és október hónapok között árón juthat hozzá mint később a gyengébb állathoz.

5. A baromfiak szállítása enyhé időben nem oly veszedelmes, mint télen a hideg, nedves, zord időben. Hízóidőben legelőbe utközben meghi, megbetegszik s egyrésze el is hull.

6. A korai vásárlót új apattal vagy más törzsszállal hamar hozzászokik új otthonához s a tenyészési időny alatt már otthon érezvén magát, a tenyészésben semmi akadály nem állhat elő.

7. Ha valamely új állat nem volna megfelelően van elég idő arra, hogy mást szereshessék be.

Mindenek előnyök a baromfitenyésztők jól jegyék figyelembe s most gondoskodjanak új tenyészanyagról, ne pedig már akkor, midőn annak beszerzésére sem az idő, sem egyéb körülmények nem alkalmasak.

Most van a hazai tenyészanyagok fölölgegnék összerésze, mindenki, kinek föllegegnemes tenyészanyag van s azt eladni óhajtja azt most jelenti be Hreblyai Emil állategészségügyi felügyelőnek Budapestben — földművelésügyi m. kir. miniszterium — mely bejelentés tudomás vétele azonban az államt semmire sem kötelezi, csupán arra alkalmas, hogy a beszerzésére szükséges nemes állatok közértesítésének forrásai nyilvánrtatva legyenek.

De szívesen eszékelt mindenkinek ajánlanom a felügyelő a vásárlás követésénél, amennyiben az állata ismert tenyészőtelepeket levelező-lapon ajánlja. Erre a körülményre t. olvasóink figyelmét felhívni óhajtottuk. H.

A fiatal libák és kacsák osztályozása.

A libákat és kacsákat, ha fejlődésük 2/3-részt elérték, osztályozni kell azon czéltól, hogy megtudhassuk, melyek fognak a jövő évi tenyészésre maradtatni. Természetes dolog, hogy az egykor, legkorábban libák és kacsák közül a legfejlettebbeket és a legszebbeket fogjuk kiválasztani és valami jelzéssel már szert megjegyezni.

A magyar gazdaszázonyoknál általában az a szokás, hogy a legkorábbi kelési baromfiakat rendszerint piacra viszik mind s nem hagyják meg a legszebbeket továbbtenyésztésre, hanem igenis az utolsó kelésből hagyják azután annyit, amennyi a jövő évi törzsalomány pótlására szükséges. Mondanom sem kell, hogy az így eljárás mellett az állomány évről-évre javulás-nemesség helyett — korcsosodik, törpül és mindinkább fogékonyabb lesz a fertőző betegségekkel szemben.

Továbbtenyészésre csak oly libákat hagyjunk meg, melyek fiatal korukban a többi egy-

koru libától, gyors fejlődés, gyors tolasodás, széles mell és lárt, zömök test által különböznek és tisztá fehér tolaszatnak.

A fiatal libákat, ha már hízottak, néhez megkülönböztetik az öregtektől s csak gyakorlott szem képes erre.

Rendesen a lábák és csőr a fiatal libánál világos sárga, az idősebeknél vörös. A pupilla körül gyűrű a fiataloknál fehér, a korosabbaknál kék vagy sárga, a karmok is hegyesebbek, mint az öregékh állatoké. A felnőtt fiatal liba uszóhártálya könnyen szakítható, gégeje nyomásra előtrök, míg az öregékh libák gégeje alig halhatható.

A libák ivara nem oly könnyen határozható meg, mint más baromniknál. Rendszerint a gumár tövében vastagabb csőrrel bír, feje szélesebb, nyaka hosszabb, tekintete merészebb, homlokai alacsonyabb és hangja dalszebb; némely fajoknál az öregékh tojókának hasuk alatt tojások van. Az emendi ludaknál ezen zsírtömő már a kétévések mindkét ivaránál is megjelent.

Kacsákól ugyancsak a gyors fejlődés, széles hátú és mellü, zömök fiatal kacsák hangyadók meg, melyek a tolasatán színtlen tisztá fehér. A kacsáknál a tojtó elesébb hangjánál fogva lehet a gacséról megkülönböztetni.

Amidőn a kiválasztást megjejtették, a fiatalokat a törzs közé sorolják s ezután azokat járatták, míg a fölös szamú libákat és kacsákat hizóba fogják, 2-3 hétig új tartjuk szemes takarmánnyal, tengerivel és főt zabbal, azután lehetőleg egyszerre adjuk le. Legjobb az így doigt egyszerre, egy fiú által csinálni, mert ezzel kevesebb a baj, vesztés, a haszon meg már csak azért is nagyobb, mert a több pénzét egyszerre kapjuk meg, azzal többet kezeltük, mint a kis részletekben befolyó összegekkel, melyek oly elkallódnak, hogy észre se vesszük, hova fordítottuk.

A fiatal kacsákat és libákat, melyeket a törzsállományhoz csaptunk, meg lehet kopaszítani, a hizelésra vagy javítás alá fogottakat azonban nem, mert a kitépté toltak visszapótlására oly sok táplálékot fogyasztanak, hogy az nincs arányban a tojtó értékével. A hizásuk visszamarad s néha három évnyel olalt sem hiznak meg, mint azok, a melyek megtérve nem voltak.

A fiatalok besorolásánál, a tenyészőrekből az öreg és tenyészésre már nem alkalmas állatokat is kell nézni s azokat is értékesítésre kijelölni. Természetesen az öregtekt, a fiatalokkal együtt eladni nem lehet, mert az által árú kerültve válna s sokat vesztené az egész értékeből.

A hizásra fogott ludakat és kacsákat vagy önhizlásra vagy kézi tömésel javítjuk meg, hogy hogyan, miképen történik ez, azt a *"Daromjak értékesité"* című munkában Hreblyai Emil felvilágosít bőven és részletesen elmondja. Aki érdeklődik eziránt, e munkát 2 koronért a szerzőnél — Budapest, Csomóriút 15. — megrendelheti.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

508. kérdés. Kétszáz daraból álló kész hizókör-állományomat egy készülő kereskedőnek Frankfurt és München részére adtam el, a szállítást azonban az újonnan kivéztem m. k., fiatal jártási orvos nem akart megvenni, követelők ökből. A szomszéd jártási orvos, aki a *kördarabon*, egy állítólag veszté kutyát pusztítottak el, mely azonban semmiféle szarvasmarhát meg nem mart és ezen kutyá miatt nem lehet szállítani, mert állászat szerint a külföld által kívánt 40 napi klauzúra a passzuba bevenni nem lehet. Körömet lehet-e kutyá miatt zárlat alárendelni és helyesen-e az állatorvos eljárása.

Sz. E.

509. kérdés. Iteni határban a kincstártól 1900. év szeptember hó 20-án 38 holdat egy évi termésre haszonbérben vettem ki árverés útján. Ez év tavaszán mind a 38 holdba tengettem vetettem. Most ez év szept. 20-án ezek a földek ismét árverés útján egy másik bérelőre átmentek, aki ezeket október hó 1-én átveszi.

Az én tengerim akkorra még nem érik meg a 2. örtést csak 2 héttel későbbre tudom megkezdni, de az új bérő minden áron 1-én akarja a földeket átvenni és avval fenyeget, ha én október 1-ére a tengerimet nem örtetem le, ő a marhájt beleereszti, mert neki a tarló kell, megjegyem semmi után nem akar velem egyezkedni. A kincstári tisztölt is kértém felvilágosítást, de ő azzal válaszolt, hogy október hó 1-éjől a föld már nem az enyém." Kérem szíves válaszokat arra nézve, hogy jogos-e az új bérelőnek a kívánása, ha nem, hol és melyik a törvényes útja.

K. F.

510. kérdés. Egy bérlet átvétel esetén mi történik az elő learatatlan termésével az átvétel napja után. Bérszerződésben erről említés nincs.

511. kérdés. Úraságom április hó 17-én feladogatót június 1-én belépésre deputatum, kétségben fizetés és 2 százalék mellett a tiszta jövedelméből; a 2 százalék tenné fole jövedelmem, miután én az ő beleegyezésével, melyet távirattal elismert, nem június 1-én, hanem augusztus 1-én léptem be. Most pedig azt mondják Úraságom, hogy ez árban nekem perzent nem számít, miután az árban nekem én és a földieknek csak fole termést kapom és 1/2 hold kertem helyett, csak épen a házi szükségletek fedezhetem ez évben az ő kertjébe. Követelhetek-e ez évben legalább fole százalékok 1/2-rész termést vagy nem?

Sz. Gy.

512. kérdés. Tilja-e a törvény, hogy napokon való eséplést, vagy más egyáltalán sírgós mezei munkát? Vajon a mezei munka tekinthető-e az 1891: XIII. tezik 1. §-ban tiltott ipari munkának.

M. S.

513. kérdés. 134 hold földterületem van, de közte néadas és Balaton 900 C[...], képeze-e külföldi szerezhetlek?

Cs. Z.

514. kérdés. Egy gazdasági szerződés szerint jogsogult volt tartani 60 aranyesztét s ezek szaporulatát. Igen természetes, hogy ezek részére a tulajdonos legelőt s ölelyeséget tartoztat adni. A gazdasázt elfoglalja az állást s mert a városban levő tiszti háznál öllelyeség nem volt, legelővel pedig a tulajdonos ott szintén nem rendelkezett, a gazdasázt szerzőknek nem tenyészthették s így jelentékeny jövedelmi forrást elesett. A tiszte felszólalt az ellen a férte a tulajdonostól ennek rendezését. A tulajdonos eme doigt úgy rendezte, hogy a tiszteket évi 48 ft kárpótlást adott. A tiszte igények ilyenint rendezésebe nem ment bele s írásban kérték a tulajdonost, hogy ezen részére tiszteket ölelyeségek. A tulajdonos tiszteket ölelyeséget használt fel (szerződéselosolokat kért, az érdemleges megadását legközelebb ígérté megadni) s a vége az lett, hogy azon a czímen, mert a gazdasági viszonyok kedvezőlenek, a gazdasáztiszteket nem tarthatásból folyó jövedelem esetében nem kárpótlhatja.

Az illető tiszte bíróság útján keres elégtételt s a következő keresetet adta be:

Egy öreg koru kétszéri földatása után remélhető 10 malacz. Ezek eladási ára (föltéve, hogy nem akarjuk egy évig felvenni s kitenni a sertesvészes vészelynek) levonva a szoptászat által veitk megsejtett szemes eleséget, darabonként tisztán 3 ft összes tiszte jövedelem egy kocca után 30 ft. Egy kocca egy legelőbőre 1 nap = 2 kr., egész évre 7 ft és 30 kr., tehát egy kocca után a gazdasázt 37 és 37 ft 30 kr. jövedelmi hasznótól esett el.

Kérem teljes objektivitással válaszolni, kinek az állaponya helyesebb, a tulajdonosé-e vagy a gazdasázté? Meg kívánom jegyezni, hogy ez esetben megváltásról beszélni sem lehet,

mert a gazdasázt nem azért nem tartott sertesét, mert nem akart, hanem azért, mert fa tulajdonos sem lát, sem legelőt nem adott) nem tarthatott.

R.

515. kérdés. Óhajom volna egy nemes fajtájú keskére, de mielőtt azt megvenném, tudni szeretném, hogy melyik a legzsébb és legkebbe tejt adó? és melyik a legnagyobb fajkecske és ez utóbti hány liter tejt ad?

J. J.

516. kérdés. Mődonban van gazdaságom részére nagy mennyiségű lótrágyát jutóatosan beszerezni, mely esetben a hizalással teljesen fölhagyóék és a trágyázást kizárólag lótrágyával széközölmény. Mielőtt azonban a doigba belemennék, kérek választ a következő kérdésekre: 1. Főtolhatja a lótrágya a száraz marhatrágyát, illetve teljes értéki lótrágyának tekinthető-e az?

2. Összegezeközhető a lótrágya alkalmazása nagyobb mérű cukorpáratermészéssel?

3. Hogy volna ezen trágya legzészerűben kezeleendő?

4. Mily mennyiségű lótrágya alkalmazása szükséges a földnek 4-es földmunka (4 takarmány, ősi kalásos, kápa, tavrszi kalásos).

L. Sz.

517. kérdés. Elfoglaltságom miatt a vetélnél jelen nem lehetvén, megbizott gazdám 1200 éves holdanként 95 kg. rozost vetett el vetőgéppel. Kérdem mi módon lesz legzészerűbb a tiszta megtrikáni és most összele- vagy jóvá tavrszisz?

Sz. Z.

518. kérdés. A "Közlekek" kérté, hó 18-iki számban, Felet a 478. sz. kérdésre többek között a következőket olvassom: A tengeri és a cukoripora mint kapánnyevék talajaitók és azért szokás leggyakrabban két gabonaféle közé vetni. En a "Közlekek" és egyéb magyar lapokon látva a Nemzetgazdaság, meglátván Deutsche Landwirtschaftliche Presse is jártom. Már most eme lap július 3-iki ezvi számban, miként idemeltek közleményből kivethető, a tengeri és cukoripora vonatkozólag épp a föntieknek ellenkezőjét állítja, t. i. hogy a tengeri s cukoripora az összes növények közül a tiszta Nemzetgazdaság, meglátván (Zuckerrohr) futtermékek. Main (Zuckerrohr) hindisch all Planzenzucht, so als markstark angrifen). Tisztelettel kérdem, e két ellenkező állításnál hol volna tehát az igazság?

S. A.

Felelet.

Hízott ökrök szállítása Németországba. (Felelet az 508. sz. kérésre). A német birodalom köztölt állatágasszósági egyezmény vége-hajtására kiadott földmivelségi miniszteri rendelet értelmében: a marhalevel-kezelőnek marhalevel Németországba irányítani csak azon esetben szabad, ha az állatok *szarvasmarha helyén vagy az állatok helyén* egyező vagy hasonló keltő marhában, sem más az 1888. évi VII. t. cz. 24. §-ában említett olyjárnyós betegséggel nem uralkodott, mely a marhalevelben leirt állatok fajára átragad. Megjegyeztük, hogy a *vesztéssé válnoményi*, a lépéne pedig a sertesék kivételével szinten valamennyi az első pontban felsorolt állatfajra (azaz lo, eszter, juh, kő, szarvasmarha, juh, keské, sertesé) vesztélyes." Így szólt az idézet rendelet.

Az állatágasszósági törvény 24. §-a szerint a vesztéssé is azon ragadó állati betegségek közé van felvéve, mely hivatalból jelentendő és kitörésnél a zárlat elrendelendő.

Szó szerint vége a rendelet szövegét: azon esetben tehet, ha azon hely (közlekek) az első kődestevé hízottökre vannak, vagy azzal *szarvasmarha* (határo) község, a földmivelségi Eresztőben mint vesztésséleg fertőzött község van kitüntetve, akkor onnét az ökrök nem vonalnak tényleg Németország területére elszállíthatók azért, mert a marhalevel-kezelő nem állíthatna ki marhalevelet s nem bizonyíthatná azon a marhalevelén, hogy az illető állatfajra ragadó

állati betegség a származási helyen és az azzal szomszédos (határos) községekben 40 nap óta nem uralkodik. Annál is inkább nem, mert a vesztesség oly betegségekben van kifizetendő és az állategészségügyi nemességben olykor lett fővé, mely valamennyi állatfajta ragadós és veszélyes.

És pedig ezen ökrökét mindaddig nem lehetne onnét elszállítani, míg a község a vesztességgel való fertőzöttség azaz a zárlat alól föl nem oldódik.

Egészen más mint a fenti dolog akkor, ha megféle a valószínű, az, hogy a szomszéd járásban lévő egyik község van vesztességgel fertőzve. Tehát olyan község, mely a szóbanlévő ökrök származási helyével sem nem határos, sem nem szomszédos.

Ha a dolog így áll, akkor az állatorvos tévedett, ha az ökrök elszállítást nem engedte meg, mert ez a Németországgal kötött állategészségügyi konvenczió nem írja elő.

Különb. legyen szabad csak mellesken megjegyezni azt, hogy a közlebeli viszonyok ismerete nélkül kényes dolog hozzájárulni ahhoz, hogy az állatorvos a rendelkezteket helyesen, jól vagy tuliszorog értemezni a szakkalmazza-e?

Egy olyan állatorvos szakkalmazza-e, aki az állatorgalmat illetőleg kiadott rendelkezteket szigorúan s pontosan alkalmazza, sohasem vagy a gazdaközönség azt zokan, vagy rója föl hibáit, mert akkor is az állatszálított gazdaközönség érdekeit védi meg az illető szakközög, ha tekintetli van az elindított állatok *útközben élő eshetőségeire*. A német birodalomban külföldi állatszálított állatok *útközben élő eshetőségeire* érneke rendeltetési helyükre, ott pedig a legkisebb szabálytalanság esetén szigorú megtorlást várhat egy a szakközög, mint az állatorvosokosokra.

Hevesebb tehát az, ha megvárják, míg az elszállítás sima és agyallatlan lebonyolított gáló viszonyok mint elismunak s csak ezen esetben indítja utazásra a régi bérlőket, mintha kiteszik azokat annak, hogy a rendelkeztektől átlátszó megismerésével s alkalmazásával elindított állatszálított állatok valahol messze az urban akadjanak meg, vagy koboztatnának el a főnállító szabályok valamely — sokszor esélyeknél látszó — rendelkezésnek be nem tartása miatt.

Bérlők közötti jogviszony. (Felelet az 500. kérdésre.) Ha a bérlési szerződés csak egy évre szól és szeptember 30-án lejár, akkor az új bérlő nem tartozik a régi bérlő kuciorációját a bérlésen megtrúni s egyáltalán az új és régi bérlő között semmiféle jogviszonyt meg nem állapítvan a tény, hogy ugyanazon földterületet egymást követőleg bérlők a régi bérlőnek semmiféle követelése nem lehet a régi újjal szemben. Még ha a tulajdonosnak nem követelhetné is, hogy a kuciorációját ott megtrúja, az új bérlő ezt sem tartozik respektálni. *Sz. F.*

Learatlanul termés bérlésere esetén. (Felelet az 510. kérdésre.) Száigoru jog szempontjából a haszonbérlet utóda elődnek meg learatlanul termésének semmi figyelmét nem tartozik lenni, mert a két bérlő között semmiféle jogviszony fenn nem áll. Az új bérlő tehát a learatlanul termés való tekintet nélkül úgy művelheti a haszonbérletet, amint azt az ő érdekei magukkal hozták s ha ezen jogának gyakorlása közben a termésben netán kárt is okozhatna, azért felelősséggel nem tartozik. A mennyiben a termés betakarítása vlnök szükségessége s azt a régi bérlő elhanyagolná, az az új bérlő eszközölheti s mint megbízás nélküli ügyvivő a betakarítással és őrizettel járó kötelezések megtrúitását joggal igényelheti, a termést azonban magának meg nem tarthatja.

A méltányosság minden esetben egészen más szempontoknak enged tért, a másrészt emberek igen könnyen fognak hasonló esetekben meggyezni. *Sz. F.*

Gazdasítási százalék. (Felelet az 511. sz. kérdésre.) A gazdasítási perzentját a szolgálatban töltött idő arányában akkor is jogsosan kö-

vetelheti, ha az aratásban részt nem vett, mert ezen javadálmához neki a jogot és igényt nem az nyújtja, hogy a birtokon valamilyen termelt, hanem az, hogy ő a birtokjogtulajdonosok érdekeiben szolgálatokat teljesített. Ezen szolgálatok arányában javadálmázzát is joggal követelheti. *Sz. F.*

Vásárnapi munkaszünet. (Felelet az 512. sz. kérdésre.) Az ipari munkának szüneteléséről szóló 1891. évi 13. t.-cz. semmiben sem érinti a mezei munkát. Ezen utóbbiak a vasárnapok, vagy a folyóévi december 31. és 53. t.-cz. 19-k §-a tilja el a ezen tilalom alól akói az 1879. évi 40. t.-cz. 52. §-a szerint 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. *Sz. F.*

Onálló vadászterület. (Felelet az 513. sz. kérdésre.) Tudunkkal a nádasok, sőt a szikleretiek is, a mennyiben a birtok több részére van megosztva, vagy a folyóévi december 31. eltelte meghaladják, önálló vadászterület képeznek és nincs is a törvényben semmi támpont arra nézve, mintha az a nádasok vagy a vizek birtok területre tekintetben kivételt akart volna tenni. *Sz. F.*

Haszon megtrúitása állattartással. (Felelet az 514. sz. kérdésre.) Haszon megtrúitása tekintben a bíróságok rendszeren nem az elmaradt hasznót itélik meg, amelyet a gazdasítást magának az állatok tartásával szerezhetet volna, csak a tartásnak egyenletét, amelyet az állatok tényleg felélesztettek volna (a takarmány és legelő értéke). Minthogy hazai bíróságok majdnem kivétel nélkül ezt az állapontot fogadják meg a hasznót, hogy a kérdést a gazdasítást a bíróság előtt megállhasson. Mi a bíróságok ezen praxist meg jogsosan meg méltányosnak nem tartjuk, de mert ez a praxis ügyelővén általános, szükségesnek tartottuk kérdéstevőnek is tudomásul adni. *Sz. F.*

Melyik a legjobb kecske. (Felelet az 515. sz. kérdésre.) Nálunk Magyarországon a kecskéknek csak a legeszebbökön helyi földrajzi körökben és az Alföldön a kecskék akad egy-egy szegény ember, aki kecskétartásra szorult. Az alföldi kecske kisebb testi, kevésbé jó tejlő mint a hegyvidéki, de hegyvidékeinken sincs tudommal senki, aki a kecske nevelésével, javításával foglalkozna s hazánkban általában inkább csak kecske tartórkör, mint kecske tenyésztőkör beszélhetünk. Másévtan van az külföldön, Németország egyes vidékein, különösen pedig a svájczban, ahol kecske tenyésztő egyesületek is léteznek, melyeknek czéjja a szegény ember ezen megbecsülhetetlen állattal javítani, tököletsbiteni s elterjedését elősegíteni. Németországban legtrúitesebb a thüringiai is (a puggsbürgeri) kecske. A hosszú zúri, fehér színű, szarvakkal thüringiai kecske igen jó tejlőnek van elismerve s nem ritka az olyan sem, amely a tejlés kezdetén 6—8 liter tejt ad naponta, amely 491% zsír mellett 41% cukorattalommal bír. Tejlőképessége általában 2—3 literre tehető, természetesen megfelelő táplálás mellett s tejlőképességre annyira megtartja, hogy a kecskéknek is 1 1/2—2 liter tejt számlálnak naponta s 500 liter évente. Általában véve győzteseket tekintik, istálló tartásra a thüringiai kecskék tartják legjobbnak, melynek jövedelmességét az ottani gazdák következőleg állapítják meg. A kecskeketjeit azon vidéken 16 pengellér árúitják. Bevétel tejlő 80 márká, kecske-ádról 3/4 márká, trágyáért 10/16 márká, összesen 100 márká.

Kiadás 17 mássa széna 3 márká = 51 márká,
szalma 1 1/2 „ = 9 „
só, tóke-kannal stb. = 5 „
összesen = 65 márká,
tízszáz haszon 35 márká, amely haszonnal az ottani gazdák nagyon megvannak elégedve s

*) A svájczok óndsázmazott kecskájára, amely Winterthener (Bajna-Hessen) s környékén tenyésztetik nyagban.

jövedelmességben tartják a kecskét a legjobban tejlő téhenél is.

A kecskéknek legjobb hazája azonban a Svájcz, ahol igen régi idők óta foglalkoznak nemcsak tenyésztéssel, hanem tejlőképesség javításával is. A Svájczban 1000 lakosa 146 kecske esk is e tekintetben csak Görögország és Spanyolország mulja fölül, ez utóbbiak anyaga azonban nem oly jó, mint Svájczé. A berni kantonban van a legtöbb szégyerszennid a legjobb kecske. Az ottani kitűnő hely legelőik igen kedvezőnek a kecskétartásra, a kecskék minőségének s az e körülmény emelőjére, mert ott igen sok győzteseket kecskétartással, illetőleg kecskefejteléssel van kapcsolatban. A külföldi, különösen pedig a németországi kecskék javítására a mult század nyolcvanas éveit óta csaknem kizárólag svájcz kecskéket használnak. Legjobb tejlőket tartják az urni kecskéket, amelyek szarvakkal s fehér feketé tarták, napi 2—3 liter tejlőképességgel. Az appenzeli kecskéket, melyek hosszú fehér-szörvetezlet birnak s többnyire szarvatlanok s testileg is a legnagyobbak közé tartoznak s rendszeren 50 kg. élősúlyuk. Tejlési képességük átlagosan 3/4 literre teszik. Igen deszkék és kedvelik az emmentáli kecskéket, melyek különösen hosszú túrózsa miatt becsületesek.

Hazai kecskékre beszerzési forrást nem tudunk semmi eszközökben meg foglalkozni nagyban tenyésztésével. Azt hiszem azonban, hogy a trendén-vagy szilánymegyési vásárokon jó anyagot lehetne kiválogtatni, amelyek azonban mindenesetén javításra szorulanak, mert azon mostoha termékek, amelyek hazánkban hazánkban részesülnek, nem is lehet remélni, hogy naponta 3—4 liter tejt adjanak. *—csy.*

Lótrágya alkalmazása szarvasmarhatrágya helyett. (Felelet az 516. sz. kérdésre.) Ismeretes dolog, hogy a lótrágya u. n. heves, a szarvasmarhatrágya hűleg trágya, vagyis a lótrágya hevesebb, a szarvasmarhatrágya hűleg trágyát követő évben, hatása azonban éppen ezen okból rövidebb ideig tartó. A szarvasmarhatrágya bomlása lassabb. Hatása az első évben mérsékelt, de hosszabb ideig tartó. Könnyű talajra a külbőmésbe a két trágya féle között a legzemelőtől, 8000 talaj nem annyira. A felmentett különböző magyarázatok magyarázhatók is, hogy minden oly növényre, a melynek minőségére nem előnyös, hogy friss-trágyába vetessék, a lótrágya hátrányosabban hat, mint a szarvasmarhatrágya. Így például ma már a legtöbb cukorzágot megengedi, hogy a föld a cukorrépát, friss trágyával fedje vesse, feltéve, hogy szarvasmarhatrágya használtatik fel. Kétdom azonban, hogy valamely cukorzágot megengedi, kizárólag lótrágyát használni a cukorrépa alá.

A mi a tápanyagokot illeti, a lótrágyában is meg van mind a három tápanyag, humusz is adunk vele a talajnak, tehát tejlőképessége.

Ha a lótrágya erőteljes hatását mérlelni akarjuk, legmegelőbbben úgy járunk el, hogy négyzetlécet rakakos rakajuk körülbelül 15 magasságban, jól megtáptajuk, megtrúitjuk és 30—40 cm. vastag földréteggel befedjük és 3—4 hónapig így hagyjuk. A nitrogénnek egyrésze ugyan veszendőbe megy, de a trágya hatása inkább megközelíti a szarvasmarhatrágyát.

K. h.-ként a lótrágyából 200—250 p alkalmazása lesz megfelelő.

Sűrű rosz megtrúitása. (Felelet az 517. sz. kérdésre.) Egy kg. rosz magy holdankint meg sovány talajba is sok, fristrágyát ugyanban pedig az új veselőbb legelőbeleg takarmányozás lesz egyet nem. Segíteni a bajon legjobban úgy lehet, hogy a vetést mindl hamarabb mélyen járj boronával keresztben megtrúitja, hogy a növények egy része kiszagattassék. Lehet ugyan a bajt leltetésel is csökkenteni, de a boronázzal megfelelőbb eljárásnak tartom.

Talajjavító növény-e a tengeri és a czukorrépa. (Füled az 518. sz. Kérdésre.) A felemlett két közlemény egymással egyáltalán nem mond ellent. Ellentmond csak akkor volna, ha a „Köztelek” azt állította volna, hogy a czukorrépa és a tengeri talajt gazdagító növények. Talajjavító növényeknek nem azokat nevezik, amelyek kevés tápanyagot vonnak el a talajból, hanem amelyek gyomirtók és amelyek jó strukturában hagyják vissza a talajt, már pedig a czukorrépa és a jól művelt tengeri után is a talaj jó állapotban marad vissza és ezért nemcsak nálunk, hanem széles e világon mindenütt talajjavító növényeknek mondják őket.

Cs. S.

Halász Gyula

A gróf Festetics volt földművelésügyi miniszter idejében megfogantott ama fontos tervet, hogy hazánk állattenyésztésének felvirágztatása érdekében, szakítva a eddigi centralizáltus irányattal, az ország állattenyésztési kerületekre osztassék és ezen kerületekben a helyi és gazdasági viszonyok szemmelátásával az állattenyésztés helyes mederbe tereltesék, Darányi földművelésügyi miniszter mielőtt tárczáját átvette, e tervet nyomban megvalósította. Az állattenyésztési felügyelői körzeteket megalkototta és az ország több vidékére felügyelőket nevezett ki, akiknek létszámát fokozatosan emelvén, ma már 19 felügyelő munkálkodik hazánk állattenyésztésének, különösen a szarvasmarhatenyésztés felvirágztatásán. Hogy ezen lelkes kis csapatnak működése néhány év alatt mily szép eredményeket idézett elő, azt nem kell külön méltányolniuk.

Nemcsak azáltal emelkedett állattenyésztésünk a múltmal magasabb nívóra, mert a felügyelői megfelelő aparatokat osztottak ki a községeknek, hanem különösen azért, mert ök kedveltekék meg a néppel a mezőgazdaságunk eme leghasznosabb ágát.

Ezen nagyarányú akcióziónban jelentős szerepet játszott Halász Gyula, a temesvári körlet felügyelője, kinek ügykörébe Temes, Torontál és Krassó-Szörény vármegyei körzetek tartoztak. Nemcsak magas szakképzettsége, de fáradhatlan ügybizottsága és a meggyerő modora által is meggyerte az ügynek a közigazgatási faktorokon kívül úgy a délvidéki földművelői gazdasági egyesületének, valamint a Temes- és Torontálvármegyei Gazdasági Egyesületeknek vezremberét e ezen tényezői közreműködésének lehet betudni azon nagyszabású eredményt, melyet az állattenyésztés a Délvidéken jelenleg felmutatni képes.

Épen azért legnagyobb megilletődéssel és részvétellel vesszük a ezen tiszteletes úrral, hogy Halász Gyula f. hó 5-én Bács-Földváron, a hívó családjáról üdülmi ment, váratlanul elhunyt. Halász Gyula egy uradalmi vadászal volt együtt eszéken aznap kecskeszállásán, ahol a vadászhat puskájá élelennül elsűtö, és a szemben ülő Halász Gyulát fejen találva, annak szomorú és rögtöni halálát okozta. A

földművelésügyi miniszteriumot az elhunyt jeles férfulja külön gyászjelentést ad ki.

Halász Gyulát életének legszembetűnőbb korában ragadta ki a halál az élők sorából, midőn harminchétfé éves volt. Középsikolai tanulmányait Besztercebányán fejezte be. Kiváló szakismeretét a bécsi K. u. k. Hochschulein és a m.-óvári akadémián nyerte, mely intézeteket kitűnő eredményre elvezetvén, önkéntes évfél szolgálatba is állt egyetemes hadsági ranggal. Gyakorlati működését mint gazdasági segéd a mezőhegyi ménésbirtokon kezdte meg, ahonnan két év múlva a szent-imrei földművelésiskolához osztatták be. Azután pedig mint a Bács-bodrogvármegyei gazd. egylet titkára szerzett a közügy terén magának elévülhetetlen érdemeket. Ez állásában érte őt a temesvári felügyelővé tisztelettel, ahol vasszolgálatát, intelligenciáját áldásos munkáid fejtette ki. Nyugodtán kétkéhen. A boldogultat f. hó 7-én temették Bács-Földváron. A temetésen a földművelésügyi miniszteriumot Siervén János ország. tevédségi felügyelő és Székely Elemér állatteny. felügyelő képviselték.

VEGYESEK.

Mal számunk tartalma:

OMCR Közleményei.	Oldal
Országos közértesítés.	1615
Halász Gyula.	1619
Növénytermelés.	1619
A takarmánytermelésről általánosan és a homok talajok néhány takarmánynövényéről.	1616
Állategészségügy.	1617
A legelőterésről állategészségügyi szempontból.	1617
Barmtenyésztés.	1617
A tenyésztésanyag beszerzéséről.	1617
A fiatal hibák és kakcsk osztályozása.	1618
Leveléskrény.	1618
Vegyesek.	1620
Kereskedelm., tözde.	1621
Szerkesztői üzenetek.	1622

Állásfoglalás az új német vámtarifá ellen Bajorországban. Münchenben, egy az ottani mérésárook és hentesek által összehívott értekezleten felmerült az a kérdés, hogy a bajor állattenyésztők az új német vámtarifai feltehetőlegesen esetleg képesek lesznek-e Bajorországba, illetőleg magát a müncheni fogvasztó-közösséget kellő vágmórhággal ellátni? Ezen kérdés annyival is inkább nagyobb fontosságot érdemel, mert összehangzó és hiteles statisztikai adatok szerint a müncheni vágóhídra a legutóbbi években a legváltó marhák legnagyobb része idegen s főleg mintegy 80% Ausztria (Magyarországból hozott) fel. A bajorországi vágmórház torlóbá minőség tekintetben is sokkal több követelést valójá maga után s főleg nem olyan jó, mint az Ausztriából behozott. Az értekezleten határozattal kimondták, hogy állást foglalnak a német vámtarifai-tervezettel szemben és pedig főleg az állatbepozitálást nyáiban megnehezíteni akaró állami behozástól tartanak ellen. Egy másik kérdés a sertésbehozatal megnehezítéséről szólt intézkedések ellen merült fel. Sertéshúst produkálni soha sem lesz képes Bajorország annyit,

amennyit a közfogyasztásra elegendő volna. Németországban pedig a sertésbehozatal az ország olyannyira felment, hogy a szegényebb népszótlá ma már alig jutath hozzá. Ezért szükséges annak elsőbbsé tétele, mi csak az ausztriai sertésbehozatal megkönnyítése által volna elérhető. Az értekezlet határozatából kifolyólag a kormányhoz felirattal terjesztették fel, amelyben elmondják a németországi vágmórházaknak maj állapotát s kérik a kormányt, hogy hasson oda, miszerint úgy a szarvasmarha-, valamint a sertésbehozatal megnehezítését célzó intézkedések eltelessenek. A német állattenyésztők — mondja a felirat — úgy sem lesznek képesek ellátni Németországot kellő mennyiségű hússal s minden nehézségnek daczára rá lesznek szorulva arra, hogy szükségletüknek egy részét behozattal fedezzék. Ha azonban a huszbehozatal úgy nagy akadályok közé fog ütközni, a szükséglet inkább előtérbehozattal lesz fedezve. Ezt pedig Németországban kívül azon államok is meg fogják érezni, amelyek Ausztria-Magyarországból szerzik be vágmórházszükségletük nagy részét.

Uj mintázatazadások. A helyesebb gazdálkodásra példát mutató paraszttulajdonosok, a földművelésügyi miniszternek ezen gyakorlati életben beváló kérdése szépen terjed. Ujabban Majláthfalván (Torontálmegye), Ásványban (Győrmege) és Déva-Csánytelepen létesíték ilyen mintázatazadások; utóbbi félre a tehén-szertre földrajz ny gondot és mintegy gyakorlati kiképzőhelyre a esztogotepeli kisgazdák szintén újabbban alakult tejszövetkezetek.

Állami gazdaságokban eladó állatok és termények. A kaszai gazd. társulatsétek 3 db $\frac{1}{2}$ éves rambouillet kosbárny, 15 db $\frac{1}{4}$ éves ramb. kosbárny, 2 db $\frac{1}{2}$ éves ramb. jerkebárny, 5 db 1 éves ramb. tenyésztes, 2 db 1 év friznyezkos. A komáromi földművelésiskolánál 200 q. 1. oszt. ősz buza, a nagyzenimiklósi földművelésiskolánál 46 q. 1. oszt. buza, a szentimrei földművelésiskolánál 4 db öreg czigája kos, 3 db 2 éves czigája kos, 1 db 1 éves czigája kos. A m.-óvári gazdasági akadémiánál 14 növendék bika, a kezezhelyi gazdasági társulatsétek 3 db 1 $\frac{1}{2}$ éves bonyhádi bika, 7 db 1 $\frac{1}{2}$ éves merinó précoce tenyésztes, 12 db 1 $\frac{1}{2}$ éves mangalicza tenyésztes, 10 db $\frac{3}{4}$ éves kozca süldő, 21 db $\frac{3}{4}$ éves artány süldő. Az nagygygyi földművelésiskolánál 8 db mustra hizott ökré, 2 db mustra hizott tehén, 20 db hizó sertés, 72 db $\frac{1}{2}$ éves süldő és 80 hl. bor, az adai földművelésiskolánál 2 db hámos kanca, 5 db bika, a debreceni földművelésiskolánál 17 db kosbárny, 10 db 1 $\frac{1}{2}$ éves süldőkozca, 350 q. buza, 80 q. rozs, a nagygygyi földművelésiskolánál 10 db mustra kos, 27 db tenyésztes süldőkozca, 2 db tenyésztes précoce növendék bika, 1 db 5 éves herült ló, a rimaszombati földművelésiskolánál 1 db öreg angol félvér kanca, a kolozsmonostori gazdasági társulatsétek 26 db artány malac, 12 db öreg miskartó kozca, 3 db öreg kanca, a kecskeméti földművelésiskolánál 1 db 2 éves magyar fajta tenyész bika, 2 db 21 éves magyar fajta nyásztes, 2 db öreg tehén és 2 db 3 éves szűz. A konzuli tenyésztésből. A komló for. galma és ára a nirmbergyi óásáron. A földmive.

MAUTHNER ÖDÖN

BUDAPESTEN, VII., Rottenbiller-utca 33. sz., és VI., Andrássy-ut 23. sz.

Ajánl és vesz:

biborherét, homok (szőszös) bükkönyt (Vicia Villosa) őszi borsót, ősi bükkönyt, tavaszi repczt, őszi repczt, (káposzta-repczét), mustármagot, csibehurt.

cs. és kir. udvari
magkereskedése

Vadgesztenyét és borókat

vesz minden mennyiségben a

Felsőmagyarországi erdei magpergető,
Kassán.

Lapunk bekötési táblája

2 kor. 72 fill. (portómentesen)
kapható kiadóhivatalunkban.

Kitűnő minőségű

tölgymakk-ot

nemkülönb mindenféle erdészeti
magot ajánl a

Magyar magpergető-gyár

Faragó Béla Zala-Egerszegen;
minden kiállítás kitüntetve, leg-
utóbb

Parisban ezüst éremmel.

Szarvasmarhák gümőkórja

vághídi statisztika alapján
pályadíjjal jutalmazott ér-
tekezés

írta:

Breuer Albert

közvágóhídi főigényelő állat-
orvos.

(A Magyar Orsz. Állatorvos-
Egyesület kiadványa).
A r. a. k. o. r. o. n. a
p. r. i. m. e. n. t. e. s.
1 kor. 10 fill.

Megrendelhető a «Közte-
lek» kiadóhivatalába.

Magy. kir. Államvasutak Igazgatódája.
120506/901. számban.

Pályázati hirdetőmény.

- A magy. kir. Államvasutak igazgatódája különféle leltári tárgyaknak u. m.
- I. csoport: Műhelyi és pályafentartási eszközök szolgáltatói és kovácsolt vasszerszámok és eszközök.
 - II. csoport: Acél- és sárgaréz-bélyegzők, ólomzár-fogók, lyukasfő-fogók, sárga-rézbeöntő súlymértékek stb.
 - III. csoport: Őntölti vasszerszámok, tárgyak és eszközök, csavaremelők, tenyer-emelők, kályhák, takaréktűzhelyek, ágyukályhák, órházi főzőkályhák, vasalt lámpa-csatlópok, vasnyoszolyák, vaspadok, egyéb vasbutor stb.
 - IV. csoport: Bátorok, asztalos és esztergályos készítmények stb.
 - V. csoport: Bádógos, lámpaárúkesztőművek és zománcz-áruk.
 - VI. csoport: Ágyasművek, pokroczok, függőárok, gördnyók, nemzeti labogók stb.
 - VII. csoport: Ács, kádár és egyéb fakészítmények.
 - VIII. csoport: Tuzoltóeszközök, fecskendő, extintíveiterek, szivattyúk stb.
 - IX. csoport: Pénzszekrények, pénzládák és menettgyorsítók stb. vasból.
 - X. csoport: Villanyjelzési és levelezési eszközök, telefonok stb.
 - XI. csoport: Gyulák, gyaluvasak, fűrészek, fűrészlapok, fából készült egyéb szerszámok és eszközök.
 - XII. csoport: Kenderfőzőtelek.
 - XIII. csoport: Festékező-kövek, fenékövek, nyomdakövek stb.
 - XIV. csoport: Hajtányok pályaköcsök, csigaszorok, lánczok, vastaligák, vasalt máhalköcsök, kőköcsök, vasrakoncák, mozdonyvaszerkocsi- és kocsimező-állványok stb.
 - XV. csoport: Mentőszekrények, mentőlámpák és beteghordályok.
 - XVI. csoport: Szárazos, raktaértelek.
 - XVII. csoport: Órák.
 - XVIII. csoport: Mázarak, méréseszközök, rajzvonalozók stb.
 - XIX. csoport: Vízmentes ponyvák és kenderítőműk.
 - XX. csoport: Bőrdöntés és szajgyártó műmunkák.
 - XXI. csoport: Ireg és porcellánműmunkák.
 - XXII. csoport: Különlék u. m. cocus-gyékények és cocus-futók, téntartók, revolverek, jelző-kürtök, állomás névtáblák stb. 3 éven át leendő szállítása iránt nyilvános pályázatot hirdet.
- A részletes műdozatokat tartalmazó pályázati felhívás, bővebb felvilágosítás, ajánlati űrlapok stb. a magy. kir. Államvasutak igazgatódájának anyag- és leltár-beszerezési szakosztályánál (Budapest, Andrassy-ut 73/75. sz. II. em. 46. ajtó) nemkülönb az összes vidéki telephelyénél is kaphatók, illetve megtekinthetők.
- A közelebbi miniták a budapest-józsefvárosi állomás levő központi szertár-ban megtekinthetők. Az ezen pályástrá vonatkozó inვენit, 1 korábbi bélyeggel előtérző ajánlatok 1901. évi október hó 24-én déli 12 óráig ugyancsak emittelt szakosztálynál benyújtandók, vagy posta útján beküldendők.
- A bányákné 1901. évi október hó 23-ik napjának déli 12 órájáig a magy. kir. Államvasutak főpálybírájánál leendő le.
- Budapest, 1901. évi október hóban.

(Ütányomás nem díjaztatik).

Az igazgatóóság.

SZŐLŐTRÁGYÁZÁSRA feltűnő gyors és biztos hatásauna bizonyult, főleg homoki szőlőkben barmalatos fejlődést idéz elő, gyenge és elmaradt szőlők felszegelésére legalkalmasabb a szárított kőbányai sertés trágya, teljesen légszáraz, bűzmentes, közel szórható, 50 kgr-os zsákokban szállítatik. Az állami szőlészeti telepeken tett összehasonlító trágyázási kísérletek alapján, előnyösnek bizonyult, a cs. és kir. udvari szőlőgazdaságokban és a legkiválóbb szőlőbirtokokon általánosan bevezettetett.

Megrendelések intszendők

BUDAPEST-KŐBÁNYAI TRÁGYASZÁRÍTÓ-GYÁR
Boasányi, Schietrumpf és Társa
BUDAPEST, V., Bányav. útca 2.

Kimerítő prospectus
Ingyen és bérmentve

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gőzekével

hajlandó vagyok átvállalni; épügy

mélyrigolozást szőlő-telepítésekhez.

Kérlekédek követnek, hogy alábbi emmekes forduljanak.

WOLFF ERNŐ, üzemelési vállalat **BUDAPEST-KELENFÖLD**

Tenyészbirka eladás.

A herczeg Ypsilanti örökösök Somogy megyében fekvő uradalmának Rinyaszentkirályi gazdaságából (posta és vasutállomás Nagy-Atád) mint szemfeletti eladásra bocsátják tenyésztésre kiválóan alkalmas

1100 drb öreg és két éves

a mult évi párisi kiállításon kitüntetett finom

gyapjas merinó anyabirka.

Bővebb értesítést az uradalom felügyelői hivatala nyújt.

4712

Szőlővessző eladás.

Anyagi felelősséggel a szokvány-minőségért elad a haraszti-i 145 holdas szőlőuradalom

sima és gyökeres hazai vesszőket, fás- és zöldejtványokat, sima és gyökeres amerikaiakat, igen jutányos árban.

Készlet 3 millió, fajtisztaság és kifogastalan minőségért az uradalom szavatol.

Felvilágosítást nyújt, valamint árjegyzéket díjmentesen küld a

„Szőlészeti Intézettség“

Duna-Haraszti, Pest megye.

Egy és több vasú egyetemes
aczélekélm és

talajmivelő eszközeim

első ár, elsőrendű minőség és czélszerű szerkezetüknel fogva országszerte legjobb hirnégnek és kelendőségnek örvendenek.

Árjegyzékekkel és árajánlattal szívesen szolgálunk.

Bacher Rudolf

cs. és kir. kizárólagos ekegyára

BUDAPEST,

VI. ker., Nagymező-utca 68. sz.

Magyarországi vezérképviselő: **Szücs Zsigmond.**

„Unicum-Drill“

egyetemes **arhavitógép** sokoldalú használatosságú, czélszerű szerkezetével fogva egész Európában

a legjobb hirnégnek és a legnagyobb kelendőségnek örvend, ezeknél fogva az összes eddigi vetőgépek között az

első helyet foglalja el.

Árjegyzék és bővebb felvilágosítással készséggel szolgál:

Melichar Ferencz

cs. és kir. szab. kizárólagos vetőgépyára

BUDAPEST,

VI. ker., Nagymező-utca 68.